

زنان

زنان در نوبل کشورهای اسلامی

نقش و حضور زنان دانشمند در رویداد مصطفی (ص)

فاطمه محمدی
جامعه‌شناس و پژوهشگر حوزه زنان و خانواده

رویداد دوسالانه مصطفی (ص)، جایزه‌ای است که به بهانه آن دانشمندان جهان اسلام در ایران دورهم جمع می‌شوند و شبکه پیشرفت کشورهای اسلامی را به رخ دنیا می‌کشند. این پنجمین میزبانی ایران و این بار در شهر اصفهان، از این رویداد علمی-تخصصی بوده است؛ رویدادی که در طول ۱۰ سال اخیر رشته‌هایی که تحت پوشش خود قرار داده و به آن جایزه اعطا کرده، بیشتر شده است. جایزه مصطفی از این نظر که موقعیت و مرجعیت ایران را از لحاظ علمی و توسعه فناوری‌های نوین به دنیا نشان می‌دهد، دارای اهمیت است و همه شرکت‌کنندگان این رویداد اذعان دارند که دانشمندان ایرانی در طول سال‌های اخیر به موفقیت‌های چشمگیری دست یافته‌اند و جایزه مصطفی موقعیت خوبی است تا این پیشرفت‌ها را به جهان نشان دهد. از سوی دیگر مردم نیز با پیشرفت علوم مختلف آشنا و حتی فرصت مشارکت و علمی شدن فضای جامعه نیز ایجاد می‌شود. در واقع برگزاری این رویداد به یمن مشارکت مردم بود و تمام هزینه‌های جایزه مصطفی توسط واقفین و خیرین تأمین شده است. ۲۰۰ داور این رویداد، دو هزار دانشمند را رصد کردند و از بین آنها ۱۵۰ شخصیت علمی برجسته و برگزیده از ۳۰ کشور دنیا در این جشنواره حضور پیدا کردند و در نهایت ۱۵ اثر علمی در حوزه‌های تخصصی مختلف برنده جایزه مصطفی شد که یکی از این پنج برنده دانشمندی خانم از لبنان بود. «سامیا خوری» یکی از برندگان این دوره جایزه مصطفی بود که توانست دارویی را برای درمان بیماری ام‌اس ثبت جهانی کند. او دانشمندی لبنانی است که همسرش نیز در دوره‌های قبل برنده جایزه مصطفی شده و همچنین مادر دو فرزند پزشک است.

این خود یکی از مهم‌ترین دستاوردهای جایزه مصطفی (ص) بود که بر خلاف تبلیغات غربی، زنان ایرانی موفق و دانشمند را الگوی تمام زنان در دنیا و جهان اسلام معرفی می‌کند. یکی از اقدامات مثبت برگزارکنندگان جایزه مصطفی (ص) در این راستا، تهیه مستندهای حرفه‌ای از برگزیدگان داخلی و خارجی بود تا زندگی و موفقیت آنها به مردم و شرکت‌کنندگان جشنواره معرفی شود. این امر محرک خوبی برای تشویق دانشمندان جهان اسلام است تا توانمندی خودشان را به منصفه ظهور بگذارند. بدون شک با ادامه دادن این راه و کمک برای برگزاری امثال این رویدادها می‌توانیم تصویر زیباتری از بانوان و فرهنگ ایرانی را در عرصه بین‌المللی به نمایش بگذاریم.

ایران برخلاف دروغ رسانه‌ای

از جمله موضوعات قابل توجه دیگر صحبت‌های دانشمندان غیرایرانی بود که از تصور نامناسب خود نسبت به زنان ایران که اغلب رسانه‌های غربی برایشان ایجاد کرده بودند، سخن می‌گفتند. با این تصور که زنان ایرانی جایی در یک رویداد علمی ندارند، اما با گفت‌وگو و همنشینی با بانوان موفق ایرانی متوجه اشتباه و ظلم رسانه‌ای به ناحق روا شده نسبت به آنها شدند و تصویر و افق جدیدی در ذهن‌شان روشن شد تا عامل مخابره این تصویر جدید باشند و

کلیدی و متفاوتی که برعهده دارند، زمان بیشتری را نسبت به مردان برای رسیدن به این جایگاه طی می‌کنند و تهداتشان به نسبت کمتر است اما این مسأله با در نظر گرفتن وجهه‌های گوناگون نیازهای بشر و ارزشمند دانستن همه جنبه‌های زندگی نمی‌تواند مانع آنها تلقی شود، اگرچه انعکاس حضور زنان در این جایزه می‌تواند شرایط را برای بقیه زنان بهتر کرده و کمک کند تا بستر رشد بانوان توانمند دیگر نیز ایجاد شود. در واقع می‌توان گفت که زنان سهم زیادی از توسعه ایران عزیز دارند، آنها بی‌وقفه تلاش می‌کنند تا در تمام عرصه‌ها اتفاقات مهمی را رقم بزنند؛ جامعه و خانواده‌ها همواره مرهون زحمات زنان و مادران باگذشتی است که با ایثار و تلاش خود به رونق همه جانبه کشور کمک می‌کنند.

برای مثال در همین رویداد می‌توان به نقش غیرمستقیم دیگری از زنان اشاره کرد. ۴ مردی که برگزیده جایزه مصطفی بودند در ابتدای سخنان خود ابتدا از والدین و سپس از همسران خود تقدیر کردند. اغلب شرکت‌کنندگان و برگزیدگان این جشنواره هم موفقیت‌های خود را مدیون همسرانشان می‌دانستند. آنها از نقش زنان خود می‌گفتند که با ایجاد بستر مناسب و آرامش خاطر برای آنها عامل اصلی جایگاه فعلی و موفقیت‌شان شده بودند. این اتفاق و نقش و حضور پررنگ خانواده در کنار دانشمندان و افراد موفق، نقطه مشترک جهان اسلام در اهمیت دادن به خانواده است؛ خانواده‌ای که زیربنای موفقیت این افراد را فراهم آورده بود.

معیاری بدون جنسیت

نکته قابل توجه در این رویداد آن است که در مباحث علمی-تخصصی رویکرد جنسیتی وجود ندارد و زمانی که داوران آثار و حوزه‌های مختلف را بررسی می‌کنند، موضوع جنسیت برایشان مطرح نیست؛ اما در عین حال زنان از اولین دوره در این جشنواره حضور داشته و از برندگان جوایز آن بودند. در واقع حضور زنان فارغ از نگاه‌های برابری طلبانه فمینیستی و با رویکردی مناسب و عادلانه برای بررسی علمی برگزیدگان این جشنواره است و هر ساله زنان در این رویداد بیشتر از پیش و پا به پای مردان در این رقابت علمی حضور پیدا می‌کنند.

همچنین از کشور ایران نیز نخبگان زن بسیاری در آن شرکت کردند. زنان ایرانی که اغلب به همراه فرزندان‌شان خود را به این رویداد رسانده بودند تا در کنار نقش مادری، توانایی علمی خود را نیز به جهان ثابت کنند؛ زنان دانشمندی از دانشگاه‌های مختلف کشور که دبیری پل‌های تخصصی و علمی را برعهده داشتند؛ مانند دکتر شقایق حق جوی جوانمرد که دبیر علمی بخشی از ارائه‌ها و پل‌های این رویداد برعهده ایشان بود.

سهم بزرگ زنان

«سهم زنان در توسعه علم باید افزایش پیدا کند.» این جملات محمد اقبال چودری، پروفیسور و برگزیده پاکستانی این دوره جایزه مصطفی (ص) بود که در سخنرانی خود به آن اشاره کرد. در واقع حضور روزافزون زنان در چنین رویدادهایی می‌تواند بازتابی کاملی از زن مسلمان باشد که برخلاف تصور جهانی، نه تنها محروم از جامعه نیست بلکه در کنار خانواده، در مجامع علمی نیز اعتماد به نفس و توانایی حضور و نقش آفرینی را دارد. در واقع زنان در کنار تربیت نیروی انسانی عالم و دانشمند، به طور مستقیم جهت توسعه کشور خود نیز در حال فعالیت و تلاش هستند. گرچه معمولاً به دلیل مسئولیت‌ها و نقش‌های

